

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ลักษณะผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ในประเทศไทย พ.ศ. 2526-2537

The Characters of Thailand's Large Scale Ready to Wear Clothing
Entrepreneurs, 1983-1994

กวินวัฒน์ หิรัญบุรณะ (Kawinwat Hiranburana)¹ กรพนัช ตั้งเขื่อนขันธุ์ (Kornphanat Tungkeunkant)²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทยช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2526-2537 โดยใช้การศึกษาผู้ประกอบการขนาดใหญ่ในประเด็นต่างๆ ว่าผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ต่างๆ มีลักษณะสำคัญต่างๆ อย่างไรบ้าง โดยกลุ่มผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ที่เลือกมาทำการศึกษาทั้ง 12 กลุ่มล้วนเป็นกลุ่มผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปซึ่งประกอบกิจการขึ้นก่อนปี พ.ศ. 2537 ที่ไทยยังอยู่ภายใต้สนธิสัญญาสิ่งทอระหว่างประเทศว่าด้วยสิ่งทอ การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กรอบการศึกษาธุรกิจขนาดใหญ่และกระบวนการสะสมทุนศึกษาผู้ประกอบการเพื่อให้เข้าใจการขยายตัวเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่ได้อย่างไร โดยการศึกษาจำเป็นต้องทำความเข้าใจการดำเนินธุรกิจแบบครบวงจรของผู้ประกอบการเหล่านี้ด้วย วิธีการศึกษาจะใช้การศึกษาผ่านเอกสาร ไปได้ไฟล์และบทสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการสิ่งทอขนาดใหญ่เป็นหลัก ผลการศึกษาในประเด็นนี้พบว่ามีลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการสิ่งทอขนาดใหญ่ดังต่อไปนี้ 1. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการเชื้อสายจีน 2. ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปเหล่านี้มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่หลากหลายและเอื้อต่อการขยายตัวขึ้นเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ 3. ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่วนใหญ่ไม่นิยมขยายตัวในแนวดิ่งมากเท่าใดนัก 4. ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ของไทยเพียง 4 กลุ่มเท่านั้นที่มีการร่วมทุนกับต่างชาติ ลักษณะสำคัญทั้ง 4 ประเด็นทำให้เกิดการกระจุกตัวของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ซึ่งกลุ่มทุนขนาดเล็กแทบจะไม่สามารถเติบโตขึ้นมาได้กลุ่มผู้ประกอบการที่มีลักษณะผู้ประกอบการสำคัญเหล่านี้จึงมีโอกาที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ได้

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการ ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป การรวมตัวของธุรกิจขนาดใหญ่

1 นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

tutor2youthailand@gmail.com

2 อาจารย์ ดร.กรพนัช ตั้งเขื่อนขันธุ์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ nanyushan@gmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objective of this article is to understand the main characters of Thailand's large scale ready to wear clothing entrepreneurs between 1983-1994, The sample consist of 12 big business entrepreneurs which were found before 1994, the period that Thailand was in Multi-Fibre arrangement (MFA) This research is a qualitative research, which use the thought of business history to understand how these entrepreneurs developed themselves to become the big business entrepreneurs. The main sources of this study came from the companies profile and the interview papers. The results of this study are 1. Most of the entrepreneurs had Chinese descents. 2. These entrepreneurs had a various financial backgrounds and helping them becoming large scale 's ready to wear clothing entrepreneurs. 3. Most of these entrepreneur didn't have vertical integration. And 4. only four of these entrepreneurs had a chance to joint their investment with the foreign companies. These are reasons why the small business didn't have a chance to break into the big companies. And the business groups that have these characteristic can become the big business companies.

Keywords: Entrepreneurs, Ready to wear clothing business, Large business integration

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นกลุ่มธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่เมื่อเทียบกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่มีผู้ประกอบการเริ่มดำเนินธุรกิจมาก่อน ตั้งแต่สมัยสนธิสัญญาเบาว์ริง เช่น ธุรกิจการค้าข้าว และ ธุรกิจเหมืองแร่ เป็นต้น แต่ในช่วง พ.ศ. 2529-2535 ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าส่งออกสูงสุดในประเทศ รวมถึงมีการจ้างงานมากที่สุดในบรรดากลุ่มธุรกิจสิ่งทอด้วยกันโดยมีส่วนการส่งออกกว่าร้อยละ 75 ของธุรกิจสิ่งทอทั้งหมด (กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2535, น.5) และในปี พ.ศ. 2533 มีการจ้างงานทั้งหมดราว 769,800 คนจากแรงงานสิ่งทอทั้งหมดราว 975,100 คนการจ้างงานในธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปคิดเป็นร้อยละ 79 ของทั้งหมด มูลค่าการส่งออก (กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2535, น.4) ตัวเลขการจ้างงานเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปต่อธุรกิจสิ่งทอทั้งระบบรวมถึงระบบเศรษฐกิจภายในประเทศด้วย

แม้ธุรกิจสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทยเพิ่งเริ่มดำเนินธุรกิจโดยภาครัฐ เมื่อมีการนำเข้าเครื่องทอผ้าเครื่องแรกมาจากประเทศเยอรมนีและมีการตั้งโรงงานสิ่งทอในชื่อ “โรงงานฝ้ายสยาม” หรือ องค์การทอผ้าของกระทรวงกลาโหมเมื่อปี พ.ศ. 2478 (อมรัตน์ สัตว์รานนท์, 2527, น.3-10) ในขณะที่ผู้ประกอบการภาคเอกชนกลุ่มแรกที่เริ่มเข้ามาดำเนินธุรกิจสิ่งทอในประเทศไทยก็คือ กลุ่มตระกูลล้อ หรือ ภิญญาวัธน์ ซึ่งเริ่มเข้ามาดำเนินธุรกิจด้วยการตั้งโรงงานสิ่งทอในชื่อ ปู่หงวน หรือ บัววัน ในปี พ.ศ. 2489 ก่อนจะเริ่มมีการตั้งโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปขึ้นในปี พ.ศ. 2509 โดยนักลงทุนชาวฮ่องกงคือบริษัทไทยการ์เมนต์เอ็กปอร์ต (Suehiro, 1983 ,pp.4-5)

การดำเนินธุรกิจต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งในการทำธุรกิจอยู่ที่ตัวของผู้ประกอบการเอง ดังนั้นการศึกษาปัจจัยลักษณะของผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะเข้าใจรูปแบบและลักษณะ ตลอดจนพัฒนาการของการดำเนินธุรกิจของกลุ่มทุนผู้ประกอบการเหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น การศึกษาในกรอบลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจ ส่วนหนึ่งมีการศึกษาโดยเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม ในงานวิจัยตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2524 เรื่อง ลักษณะการเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทยที่มุ่งเน้นการศึกษาที่กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่ในธุรกิจต่างๆ ว่าการก้าวขึ้นมาเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่เหล่านี้มีปัจจัยร่วมกันอย่างไรบ้าง ซึ่งสรุปให้เห็นถึงโครงสร้างของกลุ่มตระกูลต่างๆ ในกระบวนการสะสมทุนในรูปแบบของธุรกิจครอบครัว กลุ่มตระกูลเหล่านี้ได้เข้ามาเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่โดยมีพื้นฐานมาจากการกระจุกตัวของกลุ่มทุนที่แทบจะไม่มีมีการกระจายรายได้ลงไปส่วนล่างมากเท่าที่ควร นอกจากนั้นเมื่อมีการเข้ามาของกลุ่มทุนต่างชาติพบว่ากลุ่มทุนขนาดใหญ่มีโอกาสในการเข้าร่วมกับกลุ่มทุนต่างชาติมากกว่า เนื่องจากความพร้อมในการขยายธุรกิจมากกว่ากลุ่มทุนขนาดกลางและขนาดเล็กด้วยกัน ทำให้การขยายตัวของกลุ่มทุนขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นไปได้ยาก จากการศึกษาทำให้เห็นลักษณะของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ของภาคธุรกิจต่างๆ ซึ่งถูกผูกโยงอยู่กับกลุ่มธุรกิจครอบครัวและการกีดกันกลุ่มทุนอื่นๆ ไม่ให้ขยายตัวขึ้นมาเป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่ได้

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการขนาดใหญ่ในธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทย ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2526 -2537 เพื่อศึกษาปัจจัยการขยายตัวสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ของผู้ประกอบการเหล่านี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้ข้อมูลต่างๆมาวิเคราะห์และตีความผ่านการอธิบายแบบพรรณนา (Descriptive research) ข้อมูลที่ใช้มาจากเอกสารเป็นหลัก โดยใช้เอกสารซึ่งรวบรวมบทสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปตลอดจนข้อมูลส่วนตัวของบริษัททั้ง 12 บริษัท ประกอบกับการใช้เอกสารชั้นรองหรืองานวิจัยอื่นๆ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดทำลงในตารางที่เห็นเป็นหัวข้อต่างๆ และนำข้อมูลจากตารางที่ได้มาทำการวิเคราะห์และตีความ

ตัวอย่างในการศึกษา บริษัทส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่เน้นการส่งสินค้าไปขายยังต่างประเทศแทบทั้งสิ้น พิจารณาได้จากกลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้ส่วนหนึ่งเข้าร่วมนโยบายส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เช่น บริษัทชาวไทยอุตสาหกรรมและบริษัท ส่งเสริมไทยชินเรคคิตเท็กส์ไทล์ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีผู้ประกอบการที่ส่งสินค้าไปยังประเทศญี่ปุ่นคือบริษัทเอลต้าและบริษัทคาสเซอร์ฟิคโซลคิง เนื่องจาก ณ ช่วงเวลานั้น ประเทศไทยเพิ่งจะเริ่มนิยมในการสวมใส่เสื้อผ้าสำเร็จรูป พิจารณาได้จากการเกิดขึ้นของตราสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่เพิ่งจะเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในช่วง พ.ศ. 2526-2537 มีเพียงเครือข่ายพัฒนาเพียงกลุ่มเดียวที่เน้นการผลิตเพื่อขายสินค้าในประเทศเป็นหลัก กรอบเวลาที่เลือกศึกษาปี พ.ศ.2526 เป็นช่วงเวลาที่ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปไทยพบการขออนุญาตตั้งโรงงานของเครือข่ายพัฒนาเพื่อผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปในภายใต้ตราสินค้าขึ้น จนถึงช่วงปี พ.ศ. 2537 เป็นปีสุดท้ายที่สนธิสัญญาสิ่งทอระหว่างประเทศมีผลบังคับใช้ ภายหลังจากนี้ไปธุรกิจสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปจะเปลี่ยนไปสู่การค้าเสรีอีกครั้ง

การเลือกผู้ประกอบการขนาดใหญ่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาพิจารณาจากทุนจดทะเบียนมากกว่า 200 ล้านบาท และใช้จำนวนจักรเย็บผ้าที่บริษัทผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปแจ้งเพื่อขอรับใบอนุญาตตั้งโรงงานแทนที่จำนวนคนงาน เนื่องจากข้อมูลเรื่องจำนวนคนงานมีข้อจำกัดในการเข้าถึง เพราะบริษัททั้งหมดไม่ได้มีการแจ้งจำนวนคนงานครบถ้วน โดยเลือกบริษัทที่มีการแจ้งจำนวนจักรเย็บผ้ามากกว่า 101 เครื่องขึ้นไปเท่านั้น

กรอบแนวคิดในการศึกษาบทความชิ้นนี้อยู่ในกรอบการศึกษาประวัติศาสตร์ธุรกิจ (Business history) ว่าด้วยการศึกษาประเด็นของธุรกิจขนาดใหญ่ (Big business) และกระบวนการสะสมทุน (Suehiro, 1996, pp.218-241) โดยมุ่งเน้นศึกษาผู้ประกอบการเพื่อให้เข้าใจการขยายตัวเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่ได้อย่างไร? (Cassis, 2007, pp.188-189)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาในประเด็นลักษณะของผู้ประกอบการสิ่งทอในประเทศไทยซึ่งมีธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นส่วนประกอบโดยเฉพาะในช่วงระยะบุกเบิกได้มีการกล่าวถึงไว้ในงานการศึกษาของ Akira Suehiro ในงานวิจัยเรื่อง Development and structure of textile industry in Thailand:1946-1980 ได้มีการกล่าวถึงลักษณะของผู้ประกอบการไว้ว่า กลุ่มทุนกลุ่มที่เข้ามาเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอหลักๆประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลหรือกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลการค้าจากชาวจีน 2. กลุ่มผู้ประกอบการที่เคยเป็นผู้นำเข้าเดิม 3. กลุ่มต่างชาติที่ได้มีการร่วมทุน (Suehiro, 1983, pp.4-5) ซึ่งเป็นการกล่าวโดยภาพรวมเท่านั้น ไม่ได้มีการอธิบายลงในรายละเอียดภายในงานวิจัยมากเท่าใดนัก ในขณะที่ในบทความชิ้นนี้จะพยายามที่จะอธิบายลงในรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นและขยายไปอธิบายลักษณะอื่นๆ ของผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ให้เพิ่มมากขึ้น โดยแบ่งออกเป็นลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เชื้อชาติของผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ของไทย

ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยประกอบไปด้วย 3 เชื้อชาติ คือ ไทย จีน และอินเดีย ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ของไทยส่วนใหญ่คือ 7 จาก 12 กลุ่ม เป็นผู้ประกอบการที่มีเชื้อสายจีนเป็นหลัก ในผู้ประกอบการเชื้อสายจีนเหล่านี้ยังสามารถแบ่งออกได้เป็นผู้ประกอบการ 2 กลุ่มย่อยด้วยกัน คือ 1. ผู้ประกอบการเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาในไทย 2. ผู้ประกอบการเชื้อสายจีนที่เกิดในไทย ทั้ง 2 กลุ่มเป็นกลุ่มผู้ประกอบการสำคัญที่มองเห็นช่องทางในการประกอบกิจการเสื้อผ้าสำเร็จรูปโดยเน้นการตลาดการส่งออกเป็นสำคัญ เช่น ในกรณีของนายบุญชู พงษ์เฉลิม ที่ให้ความสนใจกับกิจการผลิตเสื้อผ้าเพื่อการส่งออก นายบุญชูได้เริ่มผลิตเสื้อผ้าสำหรับส่งออก เช่นเดียวกับบริษัทชาวไทยอุตสาหกรรมของตระกูลศรีบุญศรีที่มองเห็นความได้เปรียบในเรื่องค่าแรงของไทยซึ่งเหมาะต่อการเริ่มดำเนินธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออก เนื่องจากธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นธุรกิจที่ต้องใช้แรงงานคนเป็นหลัก (Labor intensive) พิจารณาจากค่าแรงของไทยที่ได้เปรียบค่าแรงประเทศผู้ส่งออกสำคัญๆ อื่นๆ เช่น ไต้หวัน เกาหลี ญี่ปุ่นฮ่องกง จึงทำให้เริ่มดำเนินกิจการผลิตและส่งออกเสื้อผ้าประเภทแจ็กเก็ตและโค้ท(สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย, 2535, น.52-53 และ 72-73)

ในขณะที่ผู้ประกอบการเชื้อชาติอื่นๆที่เหลือคือไทยจำนวน 4 กลุ่มและอินเดีย 1 กลุ่ม ผู้ประกอบการเหล่านี้ไม่ได้มองเรื่องของตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออกมากเท่าใดนัก เช่น ในกรณีของบริษัท โอเรียนตอล การ์เมนต์ จำกัดของนายชาติ นิมละออ ใช้เวลาช่วงแรกของการดำเนินธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปในการรับช่วงงาน (Sub-contract) ต่อจากบริษัทไทยเอโรของตระกูลโพธิ์รัตนังกูร ก่อนที่จะเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาธุรกิจเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศเองในภายหลัง(สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย, 2535, น.52-53 และ 72-73)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

2. พื้นฐานทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ของไทย

ตารางที่ 2 แสดงพื้นฐานทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่

ชื่อบริษัท	ชื่อหรือสกุลของผู้ประกอบการ	พื้นฐานทางเศรษฐกิจ
บริษัท ไนซ์แอฟฟอเรล จำกัด	นายวิโรจน์ อมตกุลชัย	กรรมการบริษัทไทยเอโร
บริษัท วาไทยอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)	นายทฤติ ศรียุคศิริ	ผู้ถือหุ้น เคนส์ ทัน แอนด์ กอส และ บริษัทหลักทรัพย์
บริษัท ส่งเสริมไทยชินเซดดิเทกส์ไทย จำกัด	นายพิพัฒน์ ศิริเกียรติสูง	ผู้นำเข้าและส่งออกสินค้า
บริษัท ในเครือสหพัฒน์	ตระกูล โชควัฒนา	ร้านเย็บแข่งเชียง
บริษัท โอเรียนตอลการ์เมนต์ จำกัด	นายชวลิต นิมละอ	เย็บเสื้อผ้าส่งห้างเซ็นทรัล และ ผู้จัดการฝ่ายผลิตบริษัทไทยเอโร
บริษัท เอลต้า จำกัด	นางมะลิ เศรษฐาภรณ์	นำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป และ ไฟแช็ค Zippo
บริษัท นันยางการ์เมนต์ จำกัด	ตระกูลดวงสิทธิสมบัติ	บริษัทนันยางเท็กซ์ไทล์
บริษัท กาสเซอร์ฟิค โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	นายบุญชู พงษ์เฉลิม	พนักงานบริษัทแมมโบ 555 และ บริษัทไทยการ์เมนต์
บริษัท ซาบีน่า ฟาร์อีสท์ จำกัด	นายวิโรจน์ ธนาลงกรณ์	ผู้ผลิตชุดชั้นในจินตนา
บริษัท ชัสपाल จำกัด	ตระกูลสิงห์สัจเทศ	นำเข้าผ้าลินินสำหรับทำเครื่องเรือน
บริษัท ยูเรเซียดีไซน์ (ไทยแลนด์)	นายสุชัย ปาลิวงส์	ธุรกิจเครื่องบินเช่าเหมาลำ
บริษัท ในเครือบุญนำทรัพย์	นายบุญนำ บุญนำทรัพย์	ผู้ถือหุ้นในเครือบริษัทอุตสาหกรรมผ้าไหมไทย

นอกจากการศึกษาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของธุรกิจสิ่งทอที่ Suehiro เคยศึกษาและได้กล่าวมาเบื้องต้นแล้ว ผู้ศึกษายังพบความหลากหลายของพื้นฐานทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการสิ่งทอเพิ่มขึ้นในบทความวิจัยเรื่องลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจสิ่งทอขนาดใหญ่ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2478-2529 ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งพื้นฐานทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการสิ่งทอขนาดใหญ่ไว้ 3 กลุ่มดังต่อไปนี้ 1. ผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออก 2. ผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับสิ่งทอ และ 3. ผู้ประกอบการธุรกิจอื่นๆ (กวินวัฒน์ หิรัญบุรณะ, 2557, น.543-555)

ในขณะที่ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ทั้ง 12 กลุ่มกลับพบพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันออกไปชัดเจนดังต่อไปนี้ 1. ผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมาจากการดำเนินธุรกิจสิ่งทออื่นๆ 2. ผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมาจากการเป็นพนักงานบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเสื้อผ้าสำเร็จรูป 3. ผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมาจากธุรกิจนำเข้า และ 4. ผู้ประกอบการธุรกิจอื่นๆ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

2.1 ผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมาจากการดำเนินธุรกิจสิ่งทออื่นๆ

ผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจอยู่ในกลุ่มนี้รวมทั้งสิ้น 5 กลุ่ม ได้แก่ บริษัทวาไทย อุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน) บริษัทในเครือสหพัฒน์ บริษัทนันทนยางการ์เมนต์ จำกัด บริษัทชาปี่น่า ฟาร์อีสท์ จำกัด และบริษัทในเครือบุญนำทรัพย์ ซึ่งผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจในกลุ่มนี้มีจำนวนมากที่สุดโดยมีพื้นฐานในการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอมาก่อน เช่น ในกรณีของบริษัทนันทนยางการ์เมนต์เป็นบริษัทที่อยู่ในเครือของบริษัทนันทนยางเท็กซ์ไทล์ของตระกูลดวงสิทธิสมบัติ นำโดยนายชวลิต ดวงสิทธิสมบัติ ที่เริ่มต้นการดำเนินกิจการเสื้อผ้าสำเร็จรูปเล็กๆ โดยการไปซื้อผ้ามาเย็บก่อนจะผันตัวเองมาดำเนินกิจการทอผ้าและย้อมผ้า ก่อนที่จะกลับมาดำเนินธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปแบบเต็มตัวอีกครั้งกับบริษัทนันทนยางการ์เมนต์ (สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย, 2535, น.110-111) หรือ ในกรณีของบริษัทชาปี่น่า ฟาร์อีสท์ จำกัด ของนายวิโรจน์ ธนาลงกรณ์ ซึ่งเป็นบุตรชายคนกลางของนายอศุขและนางจินตนา ธนาลงกรณ์ ผู้ก่อตั้งตราสินค้าชุดชั้นในผู้หญิงชื่อ “จินตนา” ก่อนที่นายวิโรจน์จะแยกย้ายออกมาดำเนินธุรกิจชุดชั้นในผู้หญิงด้วยตัวเองในชื่อ “ชาปี่น่า” (ประชาชาติธุรกิจ, 2558) หรือ ในกรณีของบริษัทวาไทยอุตสาหกรรมนำโดยตระกูลศรีสุทธีศรีที่เดิมมีพื้นฐานในการดำเนินธุรกิจในสายสิ่งทอมาก่อนที่จะเริ่มดำเนินกิจการเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทหลักที่เท็กซ์ซึ่งเป็นบริษัทสิ่งทอขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ ก่อนจะเริ่มมาดำเนินธุรกิจสิ่งทออีกครั้งกับบริษัทเก็กทัน แอนด์กอสตามที่ได้เคยกล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้

ในขณะที่กรณีของเครือสหพัฒน์เริ่มต้นจากนายเทียม โชควัฒนาประกอบกิจการร้านเย็บแข่งเชียง ซึ่งเป็นร้านค้าขายของเบ็ดเตล็ด โดยมีเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นหนึ่งในสินค้าประจำร้าน ก่อนที่จะตั้งบริษัทสหพัฒน์ พินุลขึ้นในปี พ.ศ. 2495 ที่มีสินค้านำเข้ามาจากฮ่องกงและได้หันเป็นหลักโดยมีแผนกชิปและอุปกรณ์การตัดเย็บ (สมใจ วิริยะบัณฑิตกุล, 2532, น.57) จึงเห็นว่าเครือสหพัฒน์เองก็ผูกพันอยู่กับธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปมาตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งบริษัทเองแล้ว

ในขณะที่กรณีบริษัทในเครือบุญนำทรัพย์ซึ่งเริ่มต้นจากนายบุญนำ บุญนำทรัพย์มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจจริงๆมาจากการทำการค้าในธุรกิจสิ่งทอในฮ่องกง ญี่ปุ่น ก่อนที่จะเริ่มอพยพเข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทย โดยมาเริ่มทำธุรกิจเกี่ยวกับสิ่งทอ ก่อนโดยเข้ามาทำงานกับบริษัทในเครือโรงงานอุตสาหกรรมผ้าไหมไทย (Thai blanket industry หรือ TBI) ของนายสุกรี โพธิ์รัตน์กูร ก่อนที่จะได้รับการสนับสนุนจากนายสุกรีให้เปิดโรงงานเองในชื่อโรงงานผ้าไทย (Thai textile industry หรือ TTI) โดยถือหุ้นร่วมกับนายชาญวุฒิ โพธิ์รัตน์กูร ซึ่งเป็นบุตรชายของนายสุกรีเอง (วิลาวัณย์ วิวัฒนากันตัง, 2533, น.103-105)

2.2 ผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมาจากการเป็นพนักงานบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับเสื้อผ้าสำเร็จรูป

นอกเหนือจากผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสิ่งทอโดยตรงแล้ว ยังมีผู้ประกอบการอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินธุรกิจสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในฐานะของพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเหล่านั้น ก่อนที่พัฒนาตัวเองมาเป็นผู้ประกอบการอย่างเต็มตัวในเวลาต่อมา

ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 3 กลุ่ม คือ บริษัทในซ์แอฟพาเรล จำกัด บริษัท โอเรียนตอลการ์เมนต์ จำกัด และ บริษัททาสเซอร์ฟิคโฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) โดยผู้ประกอบการทั้งหมดเคยมีสถานะ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เป็นพนักงานในบริษัทที่เกี่ยวข้องกับเสื้อผ้าสำเร็จรูปมาก่อนที่จะเริ่มดำเนินการเป็นของตนเอง เช่น นายชวลิต นิ่มละออ ผู้ประกอบการจากบริษัท โอเรียนตอลการ์เมนต์ จำกัด ซึ่งเคยเป็นนายกสมาคมเครื่องนุ่งห่มไทย แรกเริ่มเคยเป็นพนักงานของบริษัทไทยเอโร ซึ่ง เป็นบริษัทผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของ ประเทศไทย ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นของตัวเองโดยอาศัยความสัมพันธ์ของตนเองกับ บริษัทไทยเอโร รับช่วงงานจากบริษัทไทยเอโร (Sub-contract) เช่นเดียวกับในกรณีของวิโรจน์ อมตกุลชัย ซึ่งเคย เป็นพนักงานของบริษัทไทยเอโรเช่นเดียวกันกับนายชวลิต โดยเริ่มทำงานกับบริษัทไทยเอโรก่อนที่จะได้รับการ เลื่อนขั้นให้เป็นกรรมการบริหารบริษัทและตัดสินใจออกมาดำเนินการของตนเองในชื่อของบริษัทไนซ์แอฟ พาวเรล จำกัด แต่ในกรณีของนายบุญชู พงษ์เฉลิม ผู้ก่อตั้งบริษัทบริษัททาสเซอร์ฟิค โซลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) แรกเริ่มหลังจากอพยพเข้ามาในประเทศไทย นายบุญชูได้เริ่มทำงานกับบริษัทแมมโบ 555 ซึ่งดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ก่อนจะย้ายไปทำงานที่บริษัทไทยการ์เมนต์และบริษัทเหรียญไทยเท็กซ์ไทล์ตามลำดับ ก่อนที่จะ เริ่มดำเนินการเสื้อผ้าสำเร็จรูปของตัวเองในระยะเวลาต่อมา โดยเน้นการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่งออก(สหพันธ์ อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย, 2535, น.36-37, 72-73 และ 118-119)

2.3 ผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมาจากธุรกิจนำเข้า

ผู้ประกอบการกลุ่มนี้เป็นผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานเศรษฐกิจมาจากการทำการค้าในรูปแบบการ นำเข้าและส่งออกสินค้าเป็นหลัก โดยมีอยู่จำนวน 3 กลุ่มจาก 12 กลุ่มเท่านั้น ทำให้เห็นว่ากลุ่มผู้ประกอบการ นำเข้าและส่งออก ที่แต่เดิมเคยเป็นส่วนสำคัญในธุรกิจสิ่งทอไทยช่วงเริ่มต้นและต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง หลังจากมี การขึ้นภาษีการนำเข้าสินค้าของภาครัฐปีพ.ศ. 2505 (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2527, น.46) กลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาตัวเองขึ้นมาเป็นผู้ผลิตสิ่งทอ รวมถึงธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ได้มาก เท่าใดนัก แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ประกอบการจำนวนหนึ่งที่สามารถปรับตัวจากการขึ้นภาษีการนำเข้าได้และเลือก ที่จะปรับเปลี่ยนตัวเองสู่การเป็นผู้ผลิตสิ่งทอในประเทศไทย คือ บริษัทส่งเสริมไทยซินเธติกเท็กซ์ไทล์ จำกัด บริษัทเอลต้า จำกัดและบริษัทยัสपाल จำกัด

ในกรณีบริษัทส่งเสริมไทยซินเธติกเท็กซ์ไทล์ของนาย พิพัฒน์ ศิริเกียรติสูง ได้มีการปรับเปลี่ยน ตัวเองจากการเป็นผู้นำเข้าและส่งออกสิ่งทอ มาทำหน้าที่ผลิตโดยเริ่มต้นจากการเป็นผู้ผลิตสิ่งทอและขยายมาทำ ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นายพิพัฒน์สามารถขยายกิจการได้อย่างรวดเร็วคือความช่วยเหลือจาก กลุ่มเอเชียไฟเบอร์ในไต้หวันเป็นกำลังสำคัญ ซึ่งมีลักษณะการปรับเปลี่ยนการดำเนินธุรกิจใกล้เคียงกับบริษัท เอลต้า จำกัด ของนางมะลิ เศรษฐาภรณ์ ที่มีพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจมาจากการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตรา สินค้าชื่อ Superdog จากญี่ปุ่นและฮ่องกง แต่ต่อมาประสบปัญหาภาษีนำเข้าที่สูงขึ้นจึงปรับเปลี่ยนการดำเนินธุรกิจ มาเป็นผู้ผลิตเปิดโรงงานชื่อ “ไทยพัฒนาพร” แทนการนำเข้าสินค้า (สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย, 2535, น.92-93) ในขณะที่กรณีของบริษัทยัสपाल จำกัดของตระกูลสิงห์สัจเทพ เริ่มต้นจากการเป็นผู้นำเข้าผ้า ลิโนลินสำหรับทำเครื่องเรือนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 ซึ่งผ้าลินินเป็นผ้าที่มีวัตถุดิบจากต่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทย มีผลผลิตแค่ฝ้ายสำหรับนำมาใช้ในการผลิตผ้าฝ้ายเท่านั้น โดยตระกูลสิงห์สัจเทพน่าจะได้รับผลกระทบจาก นโยบายการขึ้นภาษีในปี พ.ศ. 2505 ด้วยเช่นกัน จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงตัวเองเข้าสู่การเป็นผู้ผลิต ก่อนจะ ขยายการผลิตไปยังธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปในช่วงต่อๆ มา (ประชาชาติธุรกิจ, 2558)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินของกลุ่มผู้นำเข้าและส่งออกสินค้าทั้ง 3 กลุ่มนี้คล้ายกับการปรับเปลี่ยนตัวเองของกลุ่มทุนจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งได้รับผลกระทบจากการส่งออกสินค้ามายังประเทศไทยเมื่อประเทศไทยทำการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้า โดยกลุ่มทุนจากประเทศญี่ปุ่นเปลี่ยนยุทธศาสตร์จากการเป็นผู้ส่งออกสิ่งทอเข้ามาในประเทศไทย เปลี่ยนเป็นการเข้ามาเป็นผู้ลงทุนเพื่อรักษาตลาดภายในประเทศไทยแทน (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2527, น.46-53)

2.4 ผู้ประกอบการธุรกิจอื่นๆ

กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจอื่น ๆ มีเพียงกลุ่มเดียวจากทั้งหมด 12 กลุ่ม คือ บริษัท ยูเรเซียดีไซน์ (ไทยแลนด์) ของนาย สุชัย ปาลิวงศ์เท่านั้น โดยนายสุชัยมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมาจากการทำธุรกิจเครื่องบินเช่าเหมาลำ ก่อนที่จะเริ่มมาดำเนินธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป (สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย, 2535, น.144-145) แม้ว่านายสุชัยจะไม่ได้มีพื้นฐานเกี่ยวกับธุรกิจสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปมาก่อน แต่ธุรกิจของนายสุชัยก็มีส่วนช่วยให้หาตลาดส่งออกได้ดีและยังมีทุนซึ่งเป็นปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่สำคัญอีกด้วย ทำให้นายสุชัยสามารถพัฒนาตัวเองขึ้นมาได้ แม้ว่าจะมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แตกต่างจากกลุ่มผู้ประกอบการอื่นก็ตาม

3. ลักษณะการดำเนินธุรกิจที่ทางรวมตัวในแนวดิ่ง (Vertical integration)

การรวมตัวในแนวดิ่ง (Vertical integration) หมายถึง การดำเนินธุรกิจที่ผู้ประกอบการขยายธุรกิจของตนเองให้ครอบคลุมสายการผลิตทั้งหมด ในกรณีของธุรกิจสิ่งทอคือการขยาย ให้ครอบคลุมตั้งแต่ธุรกิจต้นน้ำถึงปลายน้ำ คือ ธุรกิจเส้นใย, ธุรกิจทอผ้า, ธุรกิจย้อมผ้า และธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป ในขณะที่การรวมตัวในแนวนอน (Horizontal integration) หมายถึงผู้ประกอบการที่เน้นขยายธุรกิจเพื่อสนับสนุนธุรกิจหลักของตนเอง ไม่ได้มีการขยายตัวให้ครอบคลุมสายการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำเหมือนกับการรวมตัวในแนวดิ่ง ในกรณีของธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปคือ การขยายกิจการในสายการผลิตส่วนประกอบของเสื้อผ้าสำเร็จรูป เช่น กระดุม, ปกเสื้อ เป็นต้น

ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ของไทยไม่ได้มีการรวมตัวในแนวดิ่งมากเท่าใดนัก มีเพียง 4 กลุ่มจาก 12 กลุ่มเท่านั้นที่มีลักษณะการรวมตัวในแนวดิ่งและเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้คือเกือบทั้งหมดเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจสิ่งทอ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป คือ บริษัท ไทยอูทสาหกรรม จำกัด (มหาชน), บริษัท นันยางการ์เมนต์ จำกัด และ บริษัท ในเครือบุญนาทรัพย์ ส่วนผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจอื่น ได้แก่ บริษัท ส่งเสริมไทยชินเรคคิตเท็กสไทล์ จำกัด ของตระกูลศิริเกียรติสูงเท่านั้น ในขณะที่บริษัทที่มีลักษณะการรวมตัวในแนวนอนคือ บริษัท ในเครือสหพัฒน์ เท่านั้น

ในส่วนของบริษัท ไทยอูทสาหกรรมของตระกูลศิริเกียรติศิริ มีลักษณะการรวมตัวในแนวดิ่งคือ นอกเหนือจากบริษัท ไทยอูทสาหกรรม ซึ่งเป็นธุรกิจผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขึ้นปลายน้ำแล้ว ยังมีบริษัท เลคัททัน แอนด์ กอส ซึ่งเป็นบริษัทที่ครอบครัวยุคก่อนเป็นผู้ผลิตผ้าฝ้าย ซึ่งเป็นธุรกิจต้นน้ำอีกด้วย ทำให้ตระกูลศิริเกียรติศิริมีส่วนร่วมในธุรกิจเกือบทั้งระบบ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อบริษัทสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายใต้การลงทุนของตระกูลศิริเกียรติสูง

ชื่อบริษัท	ปีที่จดทะเบียน	ประเภทกิจการ
บริษัทส่งเสริมไทยอุตสาหกรรม	พ.ศ.2503	ทอผ้า
บริษัทเอเชียการ์เมนต์	พ.ศ.2514	ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป
บริษัทส่งเสริมไทยซินเลคติกเท็กซ์ไทล์	พ.ศ.2514	ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป
บริษัทเอเชียไฟเบอร์	พ.ศ.2518	เส้นใยสังเคราะห์(ไนล่อน)

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2558

ในขณะที่บริษัทส่งเสริมไทยซินเลคติกเท็กซ์ไทล์ จำกัดของตระกูลศิริเกียรติสูง มีลักษณะการรวมตัวในแนวดิ่ง โดยมีการประกอบกิจการสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งระบบ เพียงแต่ไม่ได้มีการพัฒนาจากต้นน้ำถึงปลายน้ำโดยตรง เนื่องจากเริ่มมีการพัฒนาในธุรกิจเส้นใยสังเคราะห์ภายหลังในช่วงปี พ.ศ. 2518 ซึ่งล่าช้ากว่าธุรกิจประเภทอื่นๆของตระกูลศิริเกียรติสูง

ตารางที่ 4 แสดงบริษัทสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของตระกูลดวงสิทธิสมบัติ

ชื่อบริษัท	ปีที่จดทะเบียน	ประเภทกิจการ
หจก.นันทนาการทอ	พ.ศ.2515	ทอผ้า
บริษัทนันทนาการทออุตสาหกรรม	พ.ศ.2515	ฟอกย้อม
บริษัทนันทนาการเท็กซ์ไทล์	พ.ศ.2530	ปั่นด้าย
บริษัทนันทนาการการ์เมนต์	พ.ศ.2533	ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2558

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 5 แสดงบริษัทสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในเครือบริษัทของนายบุญนำ บุญนำทรัพย์

ชื่อบริษัท	ปีที่จดทะเบียน	ประเภทกิจการ
โรงงานผ้าไทย	พ.ศ.2512	ทอผ้า
ไทยรุ่งเท็กซ์ไทล์	พ.ศ.2518	เส้นด้ายและตัดเย็บ
ไทยสแตนดาร์ดอุตสาหกรรม	พ.ศ.2521	ย้อมผ้าและทอผ้า
ที.อาร์.ที.การ์เมนต์	พ.ศ.2527	ตัดเย็บส่งออก
อุตสาหกรรมรามาทેกซ์ไทล์	พ.ศ.2531	ผลิตเส้นด้ายและผ้า
ไทยฟิลาเมนต์ฟิไนซิ่ง	พ.ศ.2531	พิมพ์และย้อมผ้า
ไทยโพลิเมอร์เท็กซ์ไทล์	พ.ศ.2532	ผลิตเส้นใยสังเคราะห์
ไทยนําสีการทอ	พ.ศ.2532	ทอผ้า
ไทยนําสีการย้อม	พ.ศ.2532	ย้อมผ้า

ที่มา: วิลาวัณย์ วิวัฒนากันตัง (2553, น.110)

ในการนี้กลุ่มบริษัทนั้นข้างและบริษัทในเครือของนายบุญนำ บุญนำทรัพย์มีการขยายตัวไปข้างหน้าในลักษณะเดียวกัน (Forward integration) โดยเริ่มจากการทอผ้า, ฟอกย้อมจนถึงการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป การขยายธุรกิจนี้มีลักษณะคล้ายกับกรณีของกลุ่มอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยของนายสุกรี โพธิ์รัตนังกูรที่มีการขยายไปในสายธุรกิจสิ่งทออย่างเต็มระบบ เพียงแต่ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปของกลุ่มบริษัทในเครือของนายบุญนำเน้นการผลิตเสื้อผ้าส่งออกที่เน้นฝีมือและความประณีต (วิลาวัณย์ วิวัฒนากันตัง, 2553, น.106) ต่างจากการดำเนินธุรกิจของนายสุกรีที่เน้นการผลิตจำนวนมาก การศึกษาพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่กลับไม่นิยมที่จะเลือกใช้วิธีการดำเนินธุรกิจในแนวดิ่ง เนื่องจากลักษณะการดำเนินธุรกิจของธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปและสิ่งทอประเภทอื่นๆต่างออกจากกันโดยสิ้นเชิง ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นธุรกิจที่ใช้แรงงานเป็นหลักไม่จำเป็นที่ผู้ประกอบการที่เริ่มลงทุนจำเป็นต้องมีทุนจำนวนมาก ในขณะที่ธุรกิจสิ่งทอประเภทอื่นๆเป็นธุรกิจที่ต้องใช้ทุนเป็นจำนวนมาก (Capital Intensive) จึงทำให้เป็นปัจจัยสำคัญให้ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปไม่พัฒนาตัวเองไปสู่ลักษณะการดำเนินธุรกิจการรวมตัวในแนวดิ่งมากเท่าใดนัก

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 6 แสดงบริษัทสำคัญๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของเครื่องสัพพัตน์

ชื่อบริษัท	ปีที่จดทะเบียน	ประเภทกิจการ
บริษัทไทยวาโก้	พ.ศ.2513	ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป
บริษัทธนูลักษณ์	พ.ศ.2518	ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป
บริษัทททยาอุตสาหกรรม	พ.ศ.2519	ชุดชั้นใน
บริษัทสหมั่นเท็กซ์ไทล์	พ.ศ.2522	ไนลอน และยางชุดชั้นใน
บริษัทประชาอาภรณ์	พ.ศ.2523	ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป
บริษัทที.ยู.ซีเอสติกส์	พ.ศ.2525	ชิ้นส่วนชุดชั้นใน
บริษัทบีเอ็มอินคัสตรี	พ.ศ.2529	ผลิตเสื้อถัก
บริษัทเอส.ไอ.เอสแอกเซสซอรีส์	พ.ศ.2530	ผลิตกระดุม

ที่มา: สมใจ วิริยะบัณฑิตกุล (2532, น.57)

ในขณะที่ผู้ประกอบการข้างต้นมีลักษณะการรวมตัวในแนวดิ่งที่ค่อนข้างชัดเจน แต่ในกรณีของบริษัทในเครื่องสัพพัตน์กลับพบลักษณะที่ต่างกันไป ดังที่จะสังเกตว่าบริษัทสำคัญๆ ส่วนใหญ่ของเครื่องสัพพัตน์เป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปแทบทั้งสิ้น เช่น บริษัทไทยวาโก้ บริษัทธนูลักษณ์ และ บริษัทประชาอาภรณ์ เป็นต้น การดำเนินธุรกิจในลักษณะนี้แตกต่างกับการดำเนินธุรกิจแบบรวมตัวในแนวดิ่งที่เน้นการดำเนินธุรกิจทั้งระบบอย่างชัดเจน บริษัทในเครื่องสัพพัตน์มีลักษณะการรวมตัวในแนวนอน (Horizontal integration) แทน ซึ่งการดำเนินธุรกิจในรูปแบบนี้จะใช้การขยายธุรกิจในสายการผลิตของตนเองให้สมบูรณ์เพื่อลดค่าใช้จ่ายและสร้างอำนาจต่อรองของตนเองให้มากขึ้น สังเกตได้จากกรณีที่บริษัทในเครื่องสัพพัตน์ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อตอบสนองธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปของตนเองทั้งสิ้น โดยหากไม่ใช่โรงงานผลิตเสื้อผ้าโดยตรง ก็จะเป็นโรงงานผลิตชิ้นส่วนสำคัญๆ เช่น โรงงานผลิตกระดุม และ โรงงานผลิตชิ้นส่วนชุดชั้นใน เป็นต้น

4. การร่วมทุนกับต่างชาติ

บริษัทที่มีการร่วมทุนกับต่างชาติมีทั้งหมด 4 กลุ่มจาก 12 กลุ่ม ประกอบไปด้วยบริษัทชาวไทยอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน), บริษัทส่งเสริมไทยซินเธติกเคสท์ไทล์ จำกัด, เครื่องสัพพัตน์ และ บริษัท คาสเซอรัฟิค โซลดิ้งส์ จำกัด ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 กรณีคือ การร่วมทุนกับเอกชน และการร่วมทุนกับภาครัฐ

การร่วมทุนกับเอกชนด้วยกันกลุ่มทุนที่โดดเด่นที่สุดคือ กลุ่มบริษัทในเครื่องสัพพัตน์ของตระกูล โชควัฒนามีโอกาสได้ร่วมทุนกับบริษัทวาโก้คอร์ปอเรชั่นจากประเทศญี่ปุ่น เครื่องสัพพัตน์เป็นบริษัทหนึ่งที่มีการร่วมทุนกับต่างชาติเป็นจำนวนมาก เช่น การร่วมทุนกับบริษัทไดอานผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคในประเทศไทย และ บริษัทเพ็ชเพื่อผลิตเครื่องสำอางในประเทศไทยเช่นกัน

การร่วมทุนกับบริษัทวาโก้คอร์ปอเรชั่นทำให้เครื่องสัพพัตน์ได้เรียนรู้จากบริษัทญี่ปุ่นโดยตรง โดยสัพพัตน์จะต้องส่งคนไปฝึกเรียนรู้จากบริษัทวาโก้คอร์ปอเรชั่นก่อนถึง 3 ปีและต้องทำการทดลองตัด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เขื่บก่อน หลังจากนั้นบริษัทวอ้โก้รปเปอร์เร่ซันจึจะอนุญาตให้ใช้ตราสินค้าวอ้โก้ได้ หรือ ในกรณีเริ่มต้นผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องสพพณ์เริ่มต้นในสายการผลิตเสื้อเชิ้ตโดยนายบุญยสิทธิ์ โชควัฒนาติดต่อกับคู่ค้าในประเทศญี่ปุ่นที่เริ่มมีปัญหาในเรื่องค่าจ้างที่สูงขึ้น เครื่องสพพณ์จึงเข้าไปปรับหน้าทีผลิตและส่งกลับไปยังที่ประเทศญี่ปุ่น ช่งนาย บุญยสิทธิ์ ใช้โอกาสนี้ในการเรียนรู้ขั้นตอนและเทคนิคการตัดเย็บเสื้อเชิ้ตจากประเทศญี่ปุ่น จึงให้การส่งพนักงานไปเรียนรู้ที่โรงงานในประเทศญี่ปุ่น ปัจจัยการร่วมทุนทำให้สพพณ์ได้เรียนรู้และได้รับความรู้ในผลิตมาอย่างเต็มที่ (สมใจ วิริยะบัณฑิตกุล, 2552, น.164-165และ404-405)

ในขณะที่การร่วมทุนกับภาครัฐมีผู้ประกอบการเพียงรายเดียวคือ บริษัท คาสเซอร์ฟีลโฮลคิงส์ จำกัด ซึ่งนายบุญชู พงษ์เฉลิมร่วมลงทุนกับรัฐบาลจีนในการจัดตั้งบริษัท Thai-union garment factory ในประเทศจีนเพื่อผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศจีน (สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย, 2535, น.73) เป็นการร่วมลงทุนภายนอกประเทศหากมองในปัจจุบันเรื่องบริษัทข้ามชาติ กลุ่มคาสเซอร์ฟีลเป็นกลุ่มแรกของไทยที่พัฒนาตัวเองกลายเป็นบริษัทข้ามชาติในธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้สำเร็จ โดยการเข้าไปร่วมทุนกับรัฐบาลจีนเพื่อผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยไม่ได้มองเรื่องปัจจัยพื้นที่และเชื้อชาติ แต่มองในเรื่องการลดต้นทุนให้มากที่สุด โดยเข้าไปลงทุนในจีนซึ่งมีต้นทุนแรงงานต่ำกว่าไทย

ผลของการร่วมทุนกับต่างชาติที่ชัดเจนที่สุดคือการร่วมทุนกับเอกชน โดยกลุ่มบริษัทจากไทยจะได้รับประโยชน์ในด้านเทคนิคการผลิตเป็นหลัก สังเกตได้จากบริษัทเหล่านี้เลือกที่จะร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติในสายการผลิตซึ่งบริษัทเหล่านี้ไม่เคยดำเนินธุรกิจมาก่อน ดังที่พบ เครื่องสพพณ์ร่วมทุนกับบริษัทวอ้โก้รปเปอร์เร่ซันเพื่อผลิตชุดชั้นในสตรีในตราสินค้า “วอ้โก้” ก่อนจะมีการผลิตชุดชั้นในสตรีของตนเองในชื่อตราสินค้า “กุลสตรี” ในช่วงระยะเวลาต่อมา หรือ กรณีของบริษัทส่งเสริมไทยจีนเชคติดเท็กส์ไทล์ที่ได้รับการร่วมทุนกับกลุ่มทุนไโอเซียไฟเบอร์จากไต้หวัน จนสามารถพัฒนาสายการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ของบริษัทตนเองขึ้นมาสำเร็จ ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้การร่วมทุน บริษัทส่งเสริมไทยจีนเชคติดเท็กส์ไทล์มีการผลิตแค่เส้นใยธรรมชาติและเสื้อผ้าสำเร็จรูปเท่านั้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทยไม่ได้มีการร่วมทุนกับต่างชาติจำนวนมากเท่าใดนัก ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการที่ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นธุรกิจที่ใช้แรงงานแบบเข้มข้น ไม่ใช่ธุรกิจที่ต้องใช้ทุนแบบเข้มข้นและใช้เทคโนโลยีแบบเข้มข้นหากเทียบกับธุรกิจสิ่งทอประเภทอื่นๆ ที่จำเป็นจะต้องใช้ทุนในการสังเครื่องจักรจากต่างประเทศมาเป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจทอผ้า ซึ่งต้องสังเครื่องจักรทอผ้าที่มีมูลค่าสูงมาจากต่างประเทศ หรือ ต้องใช้เทคโนโลยีสูง เช่น ธุรกิจการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นที่จะต้องได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากกลุ่มทุนต่างประเทศ เนื่องจากมีเทคนิคการผลิตที่สูง ในทางกลับกันธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเน้นพึ่งแค่ใช้แรงงานเป็นหลักในการตัดเย็บเป็นหลักเท่านั้น ดังนั้นผู้ประกอบการจึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการร่วมทุนกับกลุ่มทุนจากต่างประเทศ โดยอาศัยค่าแรงที่ต่ำเป็นปัจจัยสำคัญในการขยายธุรกิจเท่านั้นเอง

สรุปผล

การศึกษาในประเด็นลักษณะของผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ พ.ศ. 2526-2537 ทำให้พบลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการในธุรกิจเหล่านี้ 4 ประการ คือ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

1. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นผู้ประกอบการที่มีเชื้อสายจีน ผู้ประกอบการเหล่านี้ได้เปรียบผู้ประกอบการอื่นๆ เนื่องจากวิสัยทัศน์ในการดำเนินธุรกิจ โดยผู้ประกอบการเชื้อสายจีนเน้นผลิตเพื่อการส่งออก ในขณะที่ผู้ประกอบการอื่นๆ ไม่ได้มีการผลิตเพื่อส่งออกเองตั้งแต่ต้น
2. ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างหลากหลาย และมีทุนเพียงพอที่จะขยายธุรกิจของตนเองได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่มีพื้นฐานมาจากการดำเนินธุรกิจสิ่งทอมาก่อน นอกจากนั้นยังมีกลุ่มผู้ประกอบการที่พัฒนาตัวเองมาจากการเป็นพนักงานในบริษัทเสื้อผ้าสำเร็จรูปมาก่อน ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้ไม่พบในกลุ่มผู้ประกอบการสิ่งทอขนาดใหญ่มาก่อน แต่กลับพบกลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจหลักในการศึกษารั้งนี้ ปัจจัยหลักมาจากการที่ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปไม่ใช่ธุรกิจที่ต้องใช้ทุนและเทคโนโลยีแบบเข้มข้น แต่เป็นการดำเนินธุรกิจที่ต้องใช้แรงงานแบบเข้มข้นแทน ดังนั้นผู้ประกอบการที่เกิดขึ้นใหม่ไม่จำเป็นต้องใช้ทุนมากเท่าใดนัก แต่ใช้ความชำนาญในการผลิตเข้ามาทดแทน
3. จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ในประเทศไทยไม่นิยมการขยายตัวในแนวดิ่งมากเท่าใดนัก ดังที่จะพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้มีการขยายตัวให้ครอบคลุมธุรกิจสิ่งทอตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ บริษัทส่วนใหญ่ที่มีการรวมตัวในแนวดิ่งเป็นบริษัทที่มีการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอมาก่อนที่จะมีการดำเนินธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปแทบทั้งสิ้น มีเพียงในกรณีของเครือสหพัฒน์ซึ่งมีลักษณะในการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างจากผู้ประกอบการกลุ่มอื่นๆ คือ มีการรวมตัวในราบ ซึ่งเครือสหพัฒน์เลือกการดำเนินธุรกิจนี้เพื่อใช้ในการป้องกันวัตถุดิบสำคัญๆ ให้กับโรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปของตนเอง แทนที่จะต้องทำการส่งวัตถุดิบที่ขาดจากที่อื่นๆ เป็นลักษณะการดำเนินธุรกิจเพื่อลดต้นทุนของตนเอง ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ไม่เลือกการขยายตัวในแนวดิ่งในธุรกิจประเภทนี้ เนื่องจากเทคนิคการผลิตของธุรกิจสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน
4. จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้มีการร่วมทุนกับต่างชาติ เนื่องจากธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ทุนมาเหมือนธุรกิจอื่นๆ ที่ต้องอาศัยทุนจากต่างประเทศเข้ามาช่วยเหลือ แต่กลุ่มผู้ประกอบการที่ได้รับโอกาสร่วมทุนกับต่างชาติได้รับผลประโยชน์ในเรื่องเทคนิคการผลิตและเทคโนโลยีแทน เช่น เครือสหพัฒน์ได้เทคนิคการตัดเย็บชุดชั้นในสตรีจนสามารถพัฒนาสายการผลิตชุดชั้นในและสร้างตราสินค้าของตนเองได้ในเวลาต่อมา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาในประเด็นนี้สามารถใช้ต่อยอดศึกษาผู้ประกอบการขนาดใหญ่ในการศึกษาธุรกิจอื่นๆ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน
2. การศึกษาในประเด็นนี้สามารถนำไปใช้พัฒนานโยบายสนับสนุนธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป เพื่อให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีโอกาสขยายตัวขึ้นมาเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ได้มากขึ้น
3. การศึกษาในประเด็นนี้อาจนำไปปรับใช้ศึกษากับผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวกับเครื่องแต่งกายประเภทอื่นๆ เช่น รองเท้าและเครื่องหนัง เป็นต้น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2558). ระบบคลังข้อมูลธุรกิจ.สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2558, จาก <http://datawarehouse.dbd.go.th>.
- กวินวัฒน์ หิรัญบุรณะ.(2557). ลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจสิ่งทอขนาดใหญ่ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2478-2529. ในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่10(Symposium)น.543-555. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ.(2535). สถิติสิ่งทอไทยปี 2535/36. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม.(2524). ลักษณะการเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถมรัตน์ สีดัวรานนท์. (2527). การค้าและอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย..กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกองสารสนเทศ.
- ประชาชาติธุรกิจ.(2558). ปลดตะขอชุดชั้นในจาก “จินตนา-ซาฟิना” “วิโรจน์ ธนาลงกรณ์” รายแบบ “ด้านสุดท้าย”4,000ล้าน.สืบค้นเมื่อ7 กรกฎาคม 2558, จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1261712695.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2558). เปิดอาณาจักรแฟชั่น4 พันล้าน วิเศษ สิ่งสัจจเทพแห่ง “ฮัสปาล. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2558, จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1332997105.
- สมใจ วิริยะบัณฑิตกุล.(2552). บุญยสิทธิ์ โชควัฒนาชีวิตนี้เป็นอะไรก็ได้แต่ต้องเป็นหนึ่ง,กรุงเทพฯ:ทีเพิลมีเดีย.
- สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย. (2535), 50ปีสิ่งทอไทยได้ร่วมพระบารมี.กรุงเทพฯ:สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย.
- อภิญญา เพื่องฟูสกุล.(2527). บทบาทบรรษัทข้ามชาติญี่ปุ่นในประเทศไทย:วิเคราะห์กรณีอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต),จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วิลาวัณย์ วิวัฒนากันตัง.(2533). บุญนำ บุญนำทรัพย์อาเจ็กในร่างทรงญี่ปุ่น.นิตยสารผู้จัดการรายเดือน, ปีที่8 (ฉบับที่ 87), 102-127.
- สมใจ วิริยะบัณฑิตกุล. (2532). ถ้าไม่มีนายห้างเทียม.นิตยสารผู้จัดการรายเดือน, ปีที่7(ฉบับที่72), 52-102.
- Cassis,Y.(2 0 0 7). Big business. In Jones,G. & Zeitlin,J.(Ed.) . *The oxford handbook of business history*.(pp.171-193).Oxford:Oxford university press.
- Suehiro,A. (1983). *Development and structure of textile industry in Thailand:1946-1980*. Tokyo: Institute of developing economies.
- Suehiro,A. (1996). *Capital accumulation in Thailand 1855-1985*. Chiangmai: Silkworm Books.